

Terveisiä Kanadasta “Where’s the Patient’s Voice in Health Professional Education” – konferenssista

15.12.2025

Minulla oli mahdollisuus osallistua Vancouverissa järjestettyyn konferenssiin, jonka teemana oli potilaan ääni terveydenhuollon koulutuksessa. Osallistujia oli kaiken kaikkiaan noin 260, valtaosa heistä Kanadasta ja USA:sta, mutta mukana oli myös eurooppalaisia osanottajia. Konferenssi oli suunnattu laajasti potilaille/palveluidenkäyttäjille, opiskelijoille, tutkijoille, terveydenhuollon henkilöstölle ja koulutuksen järjestäjille.

Konferenssi oli järjestyksessä kolmas tällä teemalla. Ensimmäinen järjestettiin kaksikymmentä vuotta sitten vuonna 2005 ja seuraava vuonna 2015. Toisen konferenssin tuloksena laadittiin ”Vancouver Statement on the patient voice” (Towle ym., 2016; Thistlethwaite ym., 2025), jossa määriteltiin yhdeksän keskeistä kehittämiskohdetta. Oli mielenkiintoista kuulla jo aikaisempiin tilaisuuksiin osallistuneiden kokemuksia ja näkemyksiä siitä, miten palveluidenkäyttäjien osallistuminen ja osallisuus on edistynyt näiden vuosien aikana. ”Potilaan äänen” kuuleminen ei tarkoita vain sitä, että palveluidenkäyttäjä on mukana opetuksessa kertomassa tarinaansa (Thistlethwaite ym., 2025). Aito osallisuus ja osallistuminen edellyttävät, että he ovat mukana myös koulutuksen kehittämisessä, opetussuunnitelmien laadinnassa, opetuksessa ja arvioinnissa. Vaikka paneelikeskustelun puheenvuoroissa tuotiin esiin haasteita, joita ”potilaan äänen” kuulemiseen edelleen liittyy, päällimmäisenä olivat kokemukset siitä, että paljon on myös tapahtunut edistymistä.

Pääosin sekä puheenvuorot että posterit käsittelivät potilaiden osallistumista lääketieteen koulutukseen. Mukana oli myös esimerkiksi farmakologian ja hoitotyön opetukseen liittyviä kokeiluja ja toimintamalleja. Sain itse puheenvuorossani esitellä yhdessä koulutettujen kokemusasiantuntijoiden kanssa toteutettavaa

mielenterveys- ja riippuvuushoitotyön simulaatio-opetusta. Yhteistyö käynnistyi vuonna 2021 kokeiluna kahden sairaanhoitajaopiskelijaryhmän kanssa, mutta on sittemmin vakiintunut osaksi mielenterveys-, kriisi- ja riippuvuushoitotyön opintojaksoa. Aikaisemmin (Laitila, 2022) on kuvattu opiskelijoiden kokemuksia simulaatioiden ja kokemusasiantuntijoiden mukanaolon hyödyistä omalle oppimiselle. Opiskelijoiden palautteet olivat erittäin positiivisia, ja he kokivat simulaatioiden lisäävän ymmärrystä, taitoa ja rohkeutta kohdata asiakkaita, joilla on mielenterveys- tai riippuvuusongelmia. Vancouverin konferenssissa esiteltiin norjalaisen tutkimuksen tuloksia mielenterveyshoitotyön simulaatioista. Tulokset simulaatioiden hyödyllisyydestä olivat hyvin samankaltaisia kuin meidän kokemuksemme (kts. myös Knutson de Presno ym., 2021).

Kokemusasiantuntijoiden näkemyksiä simulaatioista

Puheenvuorossani keskityin erityisesti kokemusasiantuntijoiden näkemyksiin simulaatioiden hyödyistä. Aineisto kerättiin Webropol-kyselyllä simulaatioihin osallistuneilta kokemusasiantuntijoilta (N=30) maaliskuussa 2025. Kokemusasiantuntijoilta kysyttiin: Mitä hyötyä arvioit simulaatiosta ja kokemusasiantuntijoiden mukanaolosta olleen opiskelijoiden oppimiselle? Kahdeksan kokemusasiantuntijaa vastasi kyselyyn (vastausprosentti 26,7 %). Vastaajien mukaan simulaatiot olivat realistisempia, koska mukana oli henkilö, jolla oli aitoa kokemusta mielenterveys- tai riippuvuusongelmista. Kokemusasiantuntijoiden osallistuminen auttoi opiskelijaa ymmärtämään potilaan näkökulmaa. Simulaatioissa opiskelijat saivat harjoitella kuuntelemista, vuorovaikutusta ja kohtaamista. Vastaajat toivat myös esille sitä, että yksi keskeinen hyöty on mielenterveys- ja riippuvuusongelmiin liittyvän stigman vähentyminen.

Mielenterveydenhäiriöt ja riippuvuusongelmat ovat yleisiä (Markkula ym., 2023; Suokas ym., 2025), ja niitä kohdataan kaikissa hoitotyön toimintaympäristöissä. On siis tärkeää, että opiskelijat oppivat kohtaamaan potilaita ja asiakkaita, joilla on edellä mainittuja haasteita. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemassa suosituksessa (Markkula ym., 2023, 52) todetaan, että mielenterveysongelmiin, päihteiden ongelmakäyttöön ja riippuvuuksiin liittyvien sisältöjen tulisi näkyä niin sanottujen kohtaavien alojen pakollisissa tutkinnon osissa eli ydinosaamisessa. Suosituksen mukaan kokemusasiantuntijoiden asiantuntijuutta tulisi hyödyntää laajasti sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa (mts. 76–82). Aikaisemmissa tutkimuksissa (Towle & Godolphin, 2013; Dijk ym., 2020; Thistlethwaite ym., 2023; Tremblay & Fournier, 2025) on tuotu esiin, että palveluidenkäyttäjien osallisuus jää opetuksessa usein vähäiseksi rajoittuen esimerkiksi vain oman tarinan kertomiseen. Mielestäni tässä esitellyssä toimintamallissa toteutuu hyvin yhteisopettajuuden ja tasa-arvoisen kumppanuuden ajatus (Laitila, 2021).

Kaikki konferenssin puheenvuorojen ja postereiden abstraktit löytyvät osoitteesta https://wtpv2025.com/program/. The Clinical Teacher -lehti julkaisi erikoisnumeron (22/2025) liittyen konferenssin teemoihin. Se on luettavissa vapaasti verkossa (https://asmepublications.onlinelibrary.wiley.com/doi/toc/10.1111/(ISSN)1743-498X.health-professional-education) ja sisältää mielenkiintoisia artikkeleja, jotka käsittelevät eri näkökulmista palveluidenkäyttäjien osallistumista ja osallisuutta terveydenhuoltoalan koulutukseen.

Minna Laitila
Lehtori
SEAMK

Artikkelin kirjoittaja työskentelee lehtorina SEAMKissa. Hänen asiantuntijuuttaan ovat mielenterveys- ja päihdehoitotyö, toipumisorientaatio sekä ratkaisukeskeinen lyhytterapia.

Lähteet

Dijk, S. W., Duijzer, E. J., & Wienold, M. (2020). Role of active patient involvement in undergraduate medical education: a systematic review. *BMJ Open*, 10, artikkeli e037217. https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-037217

Knutson de Presno, Å., Øgård-Repål, A., & Fossum, M. (2021). Simulations with standardized patients for nursing students in preparation for clinical placements in mental health care. *Clinical simulation in nursing,* 54, 70–76. https://doi.org/10.1016/j.ecns.2021.01.009

Laitila, M. (2021) Kokemusasiantuntijat mielenterveys- ja päihdehoitotyön opetuksessa. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/hyvinvointi-ja-luovuus/kokemusasiantuntijat-mielenterveys-ja-paihdehoitotyon-opetuksessa/

Laitila, M. (2022). Kokemuksia mielenterveys- ja päihdehoitotyön simulaatio-opetuksesta yhteistyössä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Teoksessa M. Salminen-Tuomaala, & S. Saarikoski (toim.), *Hyviä simulaatio-opetuskäytänteitä ja -kokeiluja sosiaali- ja terveysalalla* (s. 70–81). Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022040426843

Markkula, J., Rapeli, S., Ruohio, H., Mattila, E., Palola, L., & Kansanterveydenneuvottelukunnan mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusasioiden jaosto. (2023). *Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuussisällöt kohtaavien alojen koulutuksissa: Suosituksia osaamisen vahvistamiseksi*. Sosiaali- ja terveysministeriö. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9877-3

Suokas, K., Niemi, R., Gutvilig, M., McGrath, J. J., Komulainen, K., Suvisaari, J., Elovainio, M., Lumme, S., Pirkola, S., & Hakulinen, C. (2025). Lifetime incidence and age of onset of mental disorders, and 12-month service utilization in primary and secondary care: a Finnish nationwide registry study. *Epidemiology and psychiatric sciences*, 34, artikkeli e31. https://doi.org/10.1017/S2045796025100061

Thistlethwaite, J. E., Towle, A., Canfield, C., & Lauscher, D. (2023). When I say … the patient voice. *Medical education,* 57(10), 898-899. https://doi.org/10.1111/medu.15121

Thistlethwaite, J., Towle, A., & Canfield, C. (2025), Editorial: The patient/consumer voice in health professional education. *The clinical teacher*, 22, artikkeli e70215. https://doi.org/10.1111/tct.70215

Towle, A., & Godolphin, W. (2013). Patients as educators: interprofessional learning for patient-centred care. Medical teacher, 35(3), 219–225. https://doi.org/10.3109/0142159X.2012.737966

Towle, A., Farrell, C., Gaines, M.E., Godolphin, W., John, G., Kline, C., Lown, B., Morris, P., Symons, J., & Thistlethwaite, J. (2016), The patient's voice in health and social care professional education: The Vancouver Statement. *International journal of health governance*, 21(1), 18–25. https://doi.org/10.1108/IJHG-01-2016-0003

Tremblay, M.-L., & Fournier, C. (2025). Involving patients throughout sensitive simulation. *The clinical teacher* 22, artikkeli e70163. https://doi.org/10.1111/tct.70163